

Kapitola 1

Slečna Muriel Bealová, inspektorka škol pro výcvik ošetřovatelek při Ústřední radě ošetřovatelek, se probudila toho dne, kdy se stala první vražda, brzy po šesté hodině; s loudavostí přiměřenou časnému ránu si uvědomila, že je pondělí 12. ledna, kdy má jet na inspekci školy při nemocnici Johna Cappendara. Zaznamenala už napůl první důvěrné známé zvuky nového dne: Angelin budík zmlkl téměř dřív, než si uvědomila, že jej slyší; zaslechla Angelu, jak funí a šourá se po bytě, jako by tu cupalo neohrabané, ale dobromyslné zvíře; vnímala příjemné cinkání šálků připravovaných pro první ranní čaj. Přinutila se otevřít oči; odolávala zrádnému přání skrčit se ve vyhráté posteli a nechat myšlenky sklouznout do blažené nevědomosti. Co ji jen přimělo povědět představené Taylorové, že přijede brzy po deváté a zúčastní se už první vyučovací hodiny třetího ročníku studentek? Je to směšné a zbytečně brzo. Nemocnice je v Heatheringfieldu na hranici mezi Sussexem a Hampshirem asi padesát mil odtud; aspoň část cesty by měla urazit před rozedněním. A přelo; už od minulého týdne se stejnou odpornou vytrvalostí přelo. Zaslechla slabé svištění pneumatik na Cromwell Road a příležitostnou spršku na okenní tabule. Bohudíky, včera si dala tu práci, prohlédla si plán Heatheringfieldu a našla si přesnou polohu nemocnice. Rostoucí tržní město, nadto neznámé, by se mohlo za vlhkého pondělního rána stát motoristovi bludištěm, kde by ve spleti dopravy jen marnil čas. Instinkt jí napovídal, že dnešek bude perný. Protáhla se pod pokrývkou, jako by se na něj vyzbrojovala. Natáhla ztuhlé prsty a skoro vychutnávala ostrou okamžitou bolest napnutých kloubů. Už je napadá artritida. To se ostatně dalo očekávat. Je jí koneckonců čtyřicet

devět. Načase, aby se začala trochu šetřit. Co pro všechno na světě ji vedlo k myšlence, že by se mohla dostat do Heathringfieldu před půl desátou?

Dveře se otevřely a škvírou vnikl paprsek světla z předsíně. Slečna Angela Burrowsová rozhrnula záclony, prohlédla si černou lednovou oblohu a deštěm postříkané okno a opět záclony zatáhla. „Prší,“ prohlásila s chmurným potěšením proroka, který nenese zodpovědnost za toho, kdo jeho varování ignoruje. Slečna Bealová se opřela o loket, rozsvítila lampu na nočním stolku a čekala. Její přítelkyně se v několika vteřinách vrátila a na podnose nesla přichystaný ranní čaj. Podnos byl prostřen naškrobeným vyšívaným ubrouskem, ouška květovaných šálků byla natočena jedním směrem a na stejně květovaném talířku byly přesně srovnány čtyři piškoty, po dvou z dvojího druhu; z konvice stoupala jemná vůně čerstvě uvařeného indického čaje. Obě ženy si libovaly v pohodlí, měly rády pěknou úpravu a pořádek. Měřítka, která kdysi prosazovaly na soukromém oddělení své fakultní nemocnice, uplatňovaly i pro svůj vlastní domov, takže život ve společném bytě se podobal pobytu v drahém soukromém sanatoriu.

Slečna Bealová bydlela se svou přítelkyní od doby, kdy obě před dvaceti pěti lety absolvovaly tutéž ošetrovatelskou školu. Slečna Angela Burrowsová působila nyní jako vedoucí odborná učitelka v Londýnské výukové nemocnici. Slečna Bealová ji považovala za vzor odborné učitelky péče o nemocné a při všech inspekcích podvědomě hodnotila podle zásad správné výuky ošetrovatelství, běžně hláсанých její přítelkyní. Slečna Burrowsová se opět ze své strany podívovala, co si počne Ústřední rada ošetřovatelek, až nadejde čas, kdy slečna Bealová půjde do penze. Na takových útěšných iluzích bývají založena ta nejšťastnější manželství; podobně vznikl zcela jiný, v podstatě nevinný vztah slečny Bealové a slečny Burrowsové. Až na tuto schopnost vzájemného, byť nevyhlašovaného obdivu se od sebe velmi lišily. Slečna Burrowsová byla statná, pod-

saditá, obávaná; skrývala zranitelnou citlivost obhroublým zdravým rozumem. Slečna Bealová byla drobná jako ptáček; přesně vyslovovala, pohybovala se odměřeně a překypovala staromódní uhlazeností, která ji někdy téměř zesměšňovala. I jejich fyziologické návyky se různily. Silná slečna Burrowsová se probouzela k okamžitému životu při prvním zazvonění svého budíku, byla plná energie až do odpoledního čaje, a jak večer pokračoval, upadala do ospalé letargie. Slečna Bealová denně otvírala splepená víčka váhavě, do ranní aktivity se musela nutit a teprve s pokračujícím dnem se čím dál více rozveselovala. Dokázaly se vyrovnat i s těmito protiklady. Slečna Burrowsová ochotně vařila ranní čaj, slečna Bealová myla nádobí po večeři a chystala kakao na dobrou noc.

Slečna Burrowsová nalila do obou šálků čaj, do šálku své přítelkyně hodila dvě kostky cukru a svůj šálek si vzala s sebou na židli u okna. Navyklá kázeň zabraňovala slečně Burrowsové usednout na postel. „Musíš vyjet brzy,“ prohodila. „Pustila jsem ti vodu do vany. Kdy začínáš s inspekci?“

Slečna Bealová slabě zamumlala, že ohlásila představené svůj příjezd co nejdříve po deváté. Čaj byl báječně sladký a osvěžující. Udělala sice chybu, když slíbila, že přijede tak časně, ale teď začínala být přesvědčena, že by koneckonců do čtvrt na deset mohla být na místě.

„Představenou je tam Mary Taylorová, víd? Získala si docela dobrou pověst na to, že je představenou jen ve venkovské nemocnici. Je zvláštní, že nikdy nepřijede do Londýna. Nepožádala ani o uvolněné místo, když šla do penze slečna Montroseová.“ Slečna Bealová něco nesrozumitelného odbroukla; vzhledem k tomu, že o všem hovořily už dříve, vyložila si slečna Burrowsová její odpověď správně jako protest, že Londýn nevábí každého a lidé až příliš ochotně předpokládají, že z venkova nemůže vzejít nic pozoruhodného.

„Je to tak, samozřejmě,“ přisvědčila Angela své přítelkyni. „A nemocnice Johna Carpendara je ve velmi příjemném

koutku světa. Mám ráda ten kraj na pomezí Hampshiru. Škoda že tam nejedeš na inspekci v létě. Ale i tak, není to jako být představenou v předním výukovém ústavu. Se svými schopnostmi by jí mohla lehkou být; mohla by se dokonce stát jednou z generálních představených.“ Za svých studentských let ona i slečna Bealová trpěly v rukou jedné takové generální představené, ale nikdy nepřestaly hořekovat nad tím, že ten příšerný výcvik už skončil.

„Mimochodem, měla bys raději vyjet dřív. Silnice bude uzavřena, jen co odbočíš na guildfordskou objíždku.“

Slečna Bealová se nevyptávala, odkud její přítelkyně ví, že silnice bude uzavřena. Takové věci věděla slečna Burrowsová neomylně. Zvučný hlas pokračoval:

„Viděla jsem tenhle týden ve Westminsterské knihovně Hildu Rolfovou, jejich vedoucí odbornou učitelku. Výjimečná žena! Inteligentní, samozřejmě, a podle pověsti prvotřídní učitelka, ale myslím, že je postrachem studentek.“

Slečna Burrowsová byla rovněž postrachem svých vlastních studentek, o většině jejích kolegyň z učitelského sboru ani nemluvě, ale udivilo by ji, kdyby jí to někdo pověděl. Slečna Bealová se zeptala:

„Říkala něco o inspekci?“

„Jen se zmínila. Vracela nějakou knihu a velice spěchala, nemluvily jsme spolu dlouho. Zřejmě se jim ve škole dost rozšířila chřipka a polovina sboru leží.“

Slečna Bealová si pomyslela, že je divné, když si vedoucí odborná učitelka najde čas k cestě do Londýna jen proto, aby vrátila vypůjčenou knihu v době, kdy učitelský sbor má takové potíže, ale neřekla nic. Před snídaní slečna Bealová šetřila energií a raději přemýšlela, než mluvila. Slečna Burrowsová obešla lůžko a nalila do šálků druhou dávku čaje. Prohodila:

„S tímhle počasím a s polovinou učitelského sboru ve stavu nemocných tě zřejmě čeká mrzutý den!“

Obě přítelkyně byly po léta zvyklé říkat si, co přijde, s onou

pohodlnou zálibou v opakovaném potvrzení zřejmé skutečnosti, což je jednou z příjemností dlouhodobé důvěrnosti. Slečna Burrowsová se stěží mohla víc zmýlit. Slečna Bealová od onoho dne nečekala nic horšího než únavnou jízdu, obtížnou inspekci a možná střetnutí s těmi členy Nemocničního výboru pro vzdělávání ošetřovatelek, kteří se budou obtěžovat účastí na inspekci. Přehodila si přes ramena župan, obula si bačkory a odšourala se do koupelny. Vykročila do dne, v němž se měla stát svědkyní vraždy.

Kapitola 2

I když přšelo, byla cesta méně svízelná, než se slečna Bealová obávala. Jelo se jí dobře a dorazila do Heatheringfieldu právě před devátou, včas, aby zachytila poslední špičku ranní dopravy do zaměstnání. Široká gregoriánská hlavní třída byla ucpána vozidly. Ženy vezly ke stanici dráhy své manžely, vybavené měsíčními jízdenkami, anebo děti do školy. Nákladní dodávky přivážely zboží; do autobusů se cpali a z nich se prodírali cestující. Na přechodech řízených semaforem s třemi světelnými signály proudili přes silnici chodci pod roztaženými deštníky, nakloněnými proti jemnému mženi. Děti měly elegantní, až příliš jednotné vzezření žáků soukromých škol. Mužům kryly hlavy většinou buřinky, v rukou nesli aktovky. Ženy byly oblečeny střídavě v hezkém kompromisu mezi městskou elegancí a venkovskou neformálností, což bylo pro tuto vrstvu typické. Slečna Bealová musela dávat pozor na světla, na přecházející chodce a na ukazatele cesty k nemocnici, a tak jen zběžně mrkla na vznosnou radnici z osmnáctého století, na pečlivě udržovanou řadu domů s trémovým průčelím a na nádherně plátovanou věž kostela svaté Trojice. Město však

na ni zapůsobilo jako prosperující obec, která dbá o udržování svého architektonického dědictví, i když několik moderních samoobsluh na konci hlavní ulice napovídalo, že ta péče mohla začít tak před třiceti lety.

Konečně ukazatel: Silnice k nemocnici Johna Carpendara vedla vzhůru od Hlavní třídy širokou alejí stromů. Nalevo byla vysoká kamenná zeď, která lemovala nemocniční pozemky.

Slečna Bealová se na inspekci doma řádně připravila. Její objemná aktovka na zadním sedadle obsahovala souhrnné poznámky o historii nemocnice, zprávu o poslední inspekci z Ústřední rady ošetřovatelek, komentář Správního výboru nemocnice k tomu, nakolik byla splněna inspektorčina optimistická doporučení. Jak věděla ze svých poznámek, měla nemocnice dlouhou historii. Založil ji v roce 1791 bohatý obchodník, který se v městě narodil, opustil je jako mladý nuzák a šel hledat štěstí do Londýna. Vrátil se sem na stará léta, aby udělal dojem na sousedy a stal se k vlastnímu potěšení jejich dobrodějem. Mohl dosáhnout slávy a zajistit si spásu ochranou vdov a sirotků či přestavbou kostela. Ale v té době vystřídal věk víry věk vědy a rozumu a stalo se módou založit nemocnici pro chudé. Tak tedy se na téměř nevyhnutelné schůzce v místní kavárně zrodila nemocnice Johna Carpendara. Původní dům, který byl do jisté míry architektonicky zajímavý, byl od té doby dávno nahrazen, nejdříve solidním viktoriánským pomníkem okázalé zbožnosti a pak funkční ošklivostí dvacátého století.

Nemocnice vždycky vzkvétala. Místní obec tvořila převážně střední vrstva, jež prosperovala, měla silně vyvinutý smysl pro dobročinnost a jen velmi málo objektů, na nichž by jej uplatnila. Právě před druhou světovou válkou bylo přistaveno velmi dobře vybavené křídlo soukromých pacientů. Jak před, tak po zavedení Národní zdravotnické služby přitahovala nemocnice bohaté pacienty a v důsledku toho i vynikající lékařské konzultanty z Londýna a širokého okolí. Slečna

Bealová si byla vědoma, že Angela hovořila právem o prestiži Londýnské výukové nemocnice; ale i nemocnice Johna Cappendara měla svou reputaci. Člověk si mohl pomyslet, že jsou horší zaměstnání než funkce představené všeobecné nemocnice v rozvíjejícím se okresním městě, jíž si váží obec, které slouží, obec, která má příjemnou polohu a kterou posilují vlastní místní tradice.

Dojela k hlavní bráně. Nalevo stála vrátnice, vyšňořený domeček pro panenky s ozdobnými mozaikovými zdmi, památka na viktoriánskou nemocnici; napravo bylo parkoviště aut lékařů. Třetina vyznačených míst byla už obsazena daimlery a rollsy. Přestalo pršet a rozednívání ustupovalo šedivé obyčejnosti lednového dne. V celé nemocnici se svítilo. Ležela před ní jako veliká jasně zářící zakotvená loď nabitá činností a mocí. Vlevo se táhla nízká prosklená budova nové polikliniky. K jejímu vchodu už bez nadšení proudil řídký zástup nemocných.

Slečna Bealová projela podél informační tabule k vrátnici, stáhla okénko vozu a ohlásila se. Hromotlucky vrátný, oděný uniformou vlastní důležitosti, se uráčil vyjít ven a představil se.

„Vy jste jistě z Ústřední rady ošetřovatelek, slečno,“ prohlásil nabubřele. „To je ale škoda, že jste se rozhodla přijet touhle bránou! Ošetřovatelská škola je ve Slavičím domě, jen asi nějakých sto yardů od vjezdu z Winchesterské silnice. Ke Slavičímu domu vždycky jezdíme zadní bránou.“

Hovořil s vyčítavou rezignací, jako by oplakával mimořádný nedostatek úsudku inspektorky, za který teď on draze zaplatí prací navíc.

„Snad se dostanu do školy i tudy?“

Slečna Bealová se zhrozila pomyšlení, že by se měla vrátit do zmatků na Hlavní třídě; naprosto nezamýšlela objíždět nemocnici a hledat záludný zadní vjezd.

„No, zkuste to, když chcete, slečno.“ Tón vrátného napovídal,

že by se o to pokoušel jen svéhlavý paličák. Sklonil se ke dvířkům vozu, jako by jí měl svěřit důvěrné a složité směrnice. Ukázalo se však, že jsou pozoruhodně jednoduché.

„Jeďte po téhle silnici doleva, slečno, a držte se pořád rovně, až se za márnici dostanete k budově, kde jsou byty lékařů. Pak zahněte doprava. Na rozcestí je ukazatel. Nemůžete jej minout.“

Pro tentokrát se zdálo toto zřejmě příznivé ujištění oprávněné. Nemocniční pozemky byly rozsáhlé a zarostlé stromy, takže představovaly směsici zahrady, louky a neuspořádaných skupin stromů; připomínaly slečně Bealové areál starého blázince. Jen zřídka se našla všeobecná nemocnice na tak velkém prostranství. Četné cesty byly velmi přehledně označeny a jen jedna vedla nalevo od nové polikliniky. Márnici poznala snadno; byla to nízká ošklivá budova taktně umístěná mezi stromy. Svou strategickou izolací působila ještě zlověstněji. Byty lékařů byly umístěny v nové budově, kterou nebylo možné s ničím splést. Ještě dříve, než zpozorovala ukazatel, měla slečna Bealová čas oživit svou obvyklou, běžně zcela neoprávněnou rozmrzelost nad tím, že správní rady nemocnic vždycky pohotověji ubytovávají lékaře a neposkytují přiměřené umístění ošetrovatelské školy. Na bíle natřeném prkně vpravo byl nápis: „Slavičí dům – Škola pro výcvik ošetrovatelek.“

Zařadila rychlost a opatrně odbočila. Nová silnička byla úzká a točitá, z obou stran lemovaná spadlým vlhkým listím, takže na ní bylo místo stěží pro jediný vůz. Všude bylo vlhko a pusto. Stromy rostly těsně u cesty, nad ní se jejich koruny splétaly a svými silnými černými větvemi sklenuly žebrovní temného tunelu. Tu a tam prudký závan větru setřásl spršku dešťových kapek na střechu auta anebo přilepil na plochu čelního skla padající list. Pruhy trávníků přerušovaly květinové záhony, pravidelné a podlouhlé jako hroby; trčely z nich zakrnělé keříky. Pod stromy byla taková tma, že slečna Bealová rozsvítila reflektory. Silnička před ní se leskla jako naole-

jovaná stuha. Spustila okénko vozu a vdechla sladký houbovitý pach hniloby, který byl pronikavější než nevyhnutelný zápach benzínu a horkých spalin z výfuku. Cítila se podivně opuštěná v tom ztemnělém tichu a najednou ji popadla nerozumná tíseň, podivný pocit, jako by cestovala mimo čas jakéhosi nového rozměru, jako by se prodírala k nepochopitelnému děsu, z něhož není úniku. Ten pošetilý pocit měla jen vteřinu a rychle jej setřásla; připomněla si veselý ruch na Hlavní třídě, vzdálené méně než míli, blízkost života a čínořodosti. Ale byl to zvláštní, rozlaďující zážitek. Hněvala se na sebe za tenhle poklesek do morbidní bláhovosti, vytáhla okénko a šlápla na akcelerátor. Autíčko poskočilo dopředu.

Náhle zjistila, že projela poslední zatáčkou a Slavičí dům stojí před ní. V překvapení téměř dupla na brzdu. Byl to zvláštní dům, rozměrná viktoriánská budova z červených cihel, s cimbuřím, přehnaně zdobená, korunovaná čtyřmi bytelnými věžičkami. Do tmavého lednového rána zářila jasným osvětlením a po chmurné cestě oslňovala jako zámek z dětské pohádky. Na pravé straně domu byl přilepen rozlehlý skleník; slečna Bealová si pomyslela, že by se více hodil do botanické zahrady v Londýně než k domu, který býval soukromým sídlem. Zářil o něco méně než dům, ale přes slabě světélkující sklo viděla zřetelně hladké zelené listy aspidister, ostrou červeň vánočních růží a žluté a bronzové hroudy chryzantém.

Slečna Bealová úplně zapomněla na okamžik paniky, který před chvilkou zažila pod stromy, a ohromeně pohlížela na Slavičí dům. I když obvykle spoléhala na svůj vytříbený vkus, nebyla zcela imunní proti vrtochům módy; teď znepokojeně uvažovala, zda by v jisté společnosti nebylo vhodné Slavičí dům obdivovat. Ale zvykla si pohlížet na každou budovu očima posuzujícíma její vhodnost pro školu vychovávající ošetřovatelky nemocných. Kdysi zjistila o dovolené v Paříži, že k vlastnímu zděšení odmítá i Elysejský palác jako nevhodný dalšího povšimnutí. Slavičí dům byl jako škola pro výcvik

ošetřovatelek zjevně docela nemožný. Stačilo jen se na něj podívat a námitky jí samy vyskakovaly v mysli. Většina pokojů je jistě příliš veliká. Kde – například – by se v něm našly útulné pracovny pro vrchní odbornou učitelku, pro klinické instruktorky a sekretářku školy? Budova se určitě s nesmírnými obtížemi přiměřeně vytápí a ta arkýřová okna, která nepochybně milovníkům starožitností připadají malebná, ubírají značnou část světla. A co horšího. Celý dům jaksi odpuzoval, téměř děsil. Když toto Povolání (navzdory nešťastným srovnáváním o něm slečna Bealová vždycky smýšlela s velkým P) konečně s bolestí přešplhalo do dvacátého století a odkopávalo balvany zastaralých přístupů a metod (od slečny Bealové se většinou vyžadovaly proslovy a určité oblíbené fráze jí utkvěly v myšlenkách), pak je skutečně škoda strčit mladé studentky do takového viktoriánského baráku. Neuškodí, když do své zprávy zahrne i pádný komentář o potřebě nové školní budovy. Zavrhla Slavičí dům ještě dříve, než do něho vkročila.

Přivítání se však nedalo nic vytknout. Sotva vstoupila na horní schod, rozlétly se těžké dveře, zavanul z nich teplý vzduch a vůně čerstvé kávy. Dívka v uniformě uctivě ustoupila stranou a za ní sestupovala po širokém dubovém schodišti představená Mary Taylorová s napřaženou pravicí, záříc na pozadí tmavého ostění jako renesanční portrét v šedi a zlatě. Slečna Bealová vnímala její široký, profesionální úsměv, jenž vyjadřoval šťastné očekávání a obecnou jistotu, a vykročila jí vstříc. Osudná inspekce v ošetřovatelské škole při nemocnici Johna Carpendara začala.